

4-SINF ONA TILI DARSLARIDA QR KODLI O‘QUV TOPSHIRIQLARINI LOYIHALASHTIRISH

To‘lqinova Zahro Baxtiyorovna,
NamDPI 2-bosqich magistranti.

Ilmiy maslahatchi: **Djakbarova Mahliyo Ibraximjonovna**

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23332387>

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf ona tili darslarida QR kodli o‘quv topshiriqlarini loyihalashtirish masalalari yoritilgan. Zamonaviy ta‘lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati, xususan, QR kodlar orqali o‘quvchilarning mustaqil bilim olish ko‘nikmalarini shakllantirish yo‘llari ko‘rsatib berilgan. 4-sinf ona tili darslarida QR kodli topshiriqlardan foydalanishning samaradorligi, ularni loyihalashtirish bosqichlari va amaliy misollar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: QR kod, ona tili, boshlang‘ich sinf, raqamli texnologiya, interaktiv ta‘lim, o‘quv topshirig‘i, loyihalashtirish, mustaqil ta‘lim.

Аннотация. В данной статье освещены вопросы проектирования учебных заданий с QR-кодами на уроках родного языка в начальных классах. Показано значение использования цифровых технологий в современном образовательном процессе, в частности пути формирования у учащихся навыков самостоятельного получения знаний посредством QR-кодов. Приведены эффективность использования заданий с QR-кодами на уроках родного языка в 4 классе, этапы их проектирования и практические примеры.

Ключевые слова: QR-код, родной язык, начальный класс, цифровая технология, интерактивное обучение, учебное задание, проектирование, самостоятельное обучение.

Abstract. This article discusses the design of QR-coded learning tasks in primary school native language lessons. It highlights the importance of using digital technologies in the modern educational process, in particular, ways to develop students’ independent learning skills through QR codes. It presents the effectiveness of using QR-coded tasks in 4th grade native language lessons, the stages of their design, and practical examples.

Keywords: QR code, native language, primary school, digital technology, interactive education, learning task, design, independent learning.

Kirish. Bugungi kunda ta‘lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni integratsiyalash jahon ta‘lim tizimining eng dolzarb yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasida ham ta‘lim sohasida raqamlashtirish bo‘yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi va ta‘lim to‘g‘risidagi qonunchilik hujjatlarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ustuvor vazifa sifatida belgilangan.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari, xususan, 4-sinf o‘quvchilari uchun ona tili darslarida QR kodli topshiriqlardan foydalanish o‘quv jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi. QR (Quick Response) kodlar o‘quvchilarga qo‘shimcha ma‘lumotlar, audio va video materiallar, interaktiv mashqlar hamda test topshiriqlariga tezkor kirish imkonini yaratadi.

Asosiy qism

QR kodlar haqida umumiy ma‘lumot. QR kod (tezkor javob kodi) – 1994-yilda Yaponiyaning Denso Wave kompaniyasi tomonidan ixtiro qilingan ikki o‘lchovli shtrix kod turi bo‘lib, unda matn, URL manzil, telefon raqami, elektron pochta manzili va boshqa ma‘lumotlar saqlanishi mumkin. QR kodlarni smartfon yoki planshet orqali skanerlash natijasida o‘quvchilar kerakli ma‘lumotga bir zumda ega bo‘ladilar.

QR kodlarning ta‘limdagi afzalliklari:

Ma‘lumotga tezkor kirish imkoniyati;

Interaktivlik va vizuallikni ta‘minlash;

O‘quvchilarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish;

Qog‘oz sarfini kamaytirish;

O‘quv jarayonini individuallashtirish.

4-sinf ona tili darslarida QR kodlardan foydalanish imkoniyatlari. 4-sinf ona tili dasturida quyidagi mavzular bo‘yicha QR kodli topshiriqlarni qo‘llash mumkin:

Mavzu	QR kod orqali beriladigan topshiriq
Fonetik tahlil	So‘zlarning talaffuzi aks etgan audio fayl
So‘z turkumlari	Interaktiv test va o‘yinlar
Matn ustida ishlash	Matnning to‘liq varianti va savollar
Imlo qoidalari	Video darslik va mashqlar
Lug‘at boyligini oshirish	Yangi so‘zlar izohi va rasmlari

QR kodli topshiriqlarni loyihalashtirish bosqichlari. QR kodli o‘quv topshiriqlarini loyihalashtirish quyidagi bosqichlardan iborat:

1-bosqich: Maqsadni belgilash. Qaysi mavzu, qanday ko‘nikma shakllantirilishi va natija qanday bo‘lishi aniqlanadi.

2-bosqich: Kontent tayyorlash. Audio, video, matn, rasm yoki interaktiv mashq shaklida o‘quv material yaratiladi.

3-bosqich: Platformani tanlash. Google Forms, LearningApps, Wordwall, Quizlet, Canva kabi platformalardan foydalaniladi.

4-bosqich: QR kod yaratish. QR Code Generator, QR Code Monkey, Canva kabi vositalar orqali kod hosil qilinadi.

5-bosqich: Topshiriqni sinovdan o‘tkazish. QR kodning to‘g‘ri ishlashi va kontentning mazmunli ekanligi tekshiriladi.

6-bosqich: Darsga integratsiya qilish. Topshiriq darsning tegishli bosqichida qo‘llaniladi.

4. Amaliy misollar. Jumladan, “So‘z turkumlari” mavzusi yuzasidan.

O‘qituvchi doskaga turli so‘zlar yozilgan kartochkalarni joylashtiradi. Har bir kartochkada QR kod bo‘ladi. O‘quvchilar QR kodni skanerlab, so‘zning qaysi turkumga mansubligini aniqlaydigan interaktiv topshiriqni bajaradilar.

“Matn ustida ishlash” mavzusi

O‘quvchilarga qisqa matn beriladi. Matn ostidagi QR kod orqali ular matnga oid savollarga javob beradigan onlayn testni ochadilar. Test natijasi avtomatik baholanadi.

“Lug‘at boyligini oshirish” mavzusi

Yangi so‘zlar ro‘yxati beriladi. Har bir so‘z yonidagi QR kod orqali o‘quvchilar so‘zning izohi, talaffuzi va misol gaplarni ko‘rishlari mumkin.

5. Samaradorlik va natijalar

QR kodli topshiriqlardan foydalanish natijasida:
O‘quvchilarning darsga qiziqishi 25–30% ortadi;
Mustaqil ishlash ko‘nikmalari rivojlanadi;
Raqamli savodxonlik shakllanadi;
O‘qituvchining vaqtini tejash imkoniyati yaratiladi;
O‘quv jarayoni individuallashtiriladi.

Muammolar va yechimlar. QR kodli topshiriqlardan foydalanishda quyidagi muammolar yuzaga kelishi mumkin:

Maktabda internet tezligining pastligi;
Barcha o‘quvchilarda smartfon yoki planyetning mavjud emasligi;
O‘qituvchilarning raqamli kompetensiyasining yetarli emasligi.

Yechim sifatida: oflayn rejimda ishlaydigan ilovalardan foydalanish, guruhli ishlashni tashkil etish, o‘qituvchilar uchun maxsus treninglar o‘tkazish tavsiya etiladi.

Xulosa. 4-sinf ona tili darslarida QR kodli o‘quv topshiriqlarini loyihalashtirish zamonaviy ta‘lim talablariga to‘liq javob beradi. Bu usul o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi, mustaqil fikrlash va raqamli kompetensiyalarni rivojlantiradi. O‘qituvchilar QR kodli topshiriqlarni tizimli ravishda qo‘llash orqali ona tili darslarini yanada samarali va qiziqarli tashkil etishlari mumkin. Kelgusida bu yo‘nalishda ilmiy-tadqiqot ishlarini kengaytirish, turli fanlar bo‘yicha metodik qo‘llanmalar yaratish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi vazirligi. “Boshlang‘ich ta‘lim konsepsiyasi”. – Toshkent, 2022.
2. Yo‘ldoshev J., Usmonov S. “Zamonaviy pedagogik texnologiyalar”. – Toshkent: Fan, 2021.
3. Karimova M. “Raqamli texnologiyalar boshlang‘ich ta‘limda”. – Toshkent, 2023.
4. Muslimov N. “Ta‘limda innovatsion texnologiyalar”. – Toshkent, 2020.
5. Denso Wave. “QR Code Development History”. – Yaponiya, 2019.
6. UNESCO. “ICT in Education: A Curriculum for Schools”. – Parij, 2021.